

'Crossing the borders'

'Hope is a choice', een uitspraak van een Israëlische deelnemer. Heb je het lef om zo'n keuze te maken in het dagelijkse leven?

Sinds een jaar ben ik actief in het bestuur van stichting COME. Al meer dan 40 jaar proberen wij dialoog tussen de partijen in het Midden-Oostenconflict op gang te brengen en wel door middel van een jaarlijks dialoogseminar voor jonge Israëliërs en Palestijnen. De seminars vinden plaats op neutraal terrein, Cyprus. Ik heb dit jaar als extra ondersteuning van de zwangere projectleider het seminar bijgewoond. Een bijzonder rijke en inspirerende ervaring: 'crossing the borders' is een uitspraak van een deelnemer over de opbrengst van het seminar.

Er waren 30 deelnemers, 15 vrouwen en 15 mannen, verdeeld over drie circumstantial groepen: 13 Joods Israëlische deelnemers, 9 Palestijnen uit de bezette Westelijke Jordaanoever (de '67 Palestijnse groep) en 8 Palestijnen die in Israël wonen (de '48 Palestijnse groep).

Het seminar wordt met vertegenwoordigers (oud-deelnemers) van elke groep voorbereid. Met de projectleider vormen zij een comité (van elke groep 2) dat verantwoordelijk is voor het seminar. Het eigenaarschap ligt dus bij de vertegenwoordigers van de deelnemers. Comitéleden leiden de discussies en gesprekken van de eigen groepen.

Na kennismakingsactiviteiten (o.a. een wandeling van het hotel in Droushia naar de kust, formuleren van individuele verwachtingen en verwachtingen t.a.v. de andere groepen en het verkennen van fears and trust) worden de politieke thema's besproken in steeds wisselende groepen. Elke groep is gevraagd om een film mee te nemen. Films met heftige scenes die boosheid oproepen. Het nagesprek is boeiend en leidt tot meer begrip voor elkaars verhaal en ervaringen. Een hoogtepunt zijn de culturele avonden van Palestijnen en Israëliërs. Ik kreeg kippenvel bij het zingen van de nationale hymne van de Palestijnen. Het Palestijnse bruiloftsfeest was vervolgens een feest waarop volop werd gezongen en gedanst. Tij-

dens de Israëlische culturele avond hebben we op een stil plein in het gehucht de shabbat gevierd met een gezamenlijk gezongen 'Imagine' van John Lennon.

De reis naar het dialoogseminar op Cyprus is met name voor de '67 Palestijnen uit de Westelijke Jordaanoever fysiek een zware inspanning (hun reis duurt door grenspraktijken 2 dagen) en is voor alle deelnemers psychologisch een grote stap. Lef hebben om het avontuur van de ontmoeting en de dialoog met 'de vijand' aan te gaan. Het seminar biedt een veilige pleisterplaats om pijnlijke ervaringen te delen. Een oplossing ligt nog ver weg en is een weg vol avonturen en ervaringen. Maar door 'more understanding', 'cooperation is a light in a dark room', 'we have to act', 'feeling of hope', 'I hope you will continue' (uitspraken gedaan in de terugblik op het seminar) biedt het seminar bagage voor de lange reis van de deelnemers in het dagelijkse leven.

Comitéleden tijdens de culturele avond

De deelnemers zijn niet naar het seminar gekomen met het idee tot een 'oplossing' van de situatie te komen. Meerdere namen het woord 'illusie' in de mond. De 'Two states, one homeland' gedachte was voor een aantal deelnemers nieuw en werd als bijzonder interessant genoemd. Het hele seminar was uitdagend 'elkaar ontmoeten voorbij etiketten'. Nieuwe perspectieven zijn benoemd en verkend met als uitdaging dat 'we het zelf moeten doen in al de omgevingen waarin we actief zijn'. 'There is hope, radicals can change their opinions'. Een aantal deelnemers was heel concreet in wat ondernomen gaat worden: ik zoek een Palestijnse medestudent op en probeer relatie op te bouwen. 'Ik ben veranderd en neem dat mee in mijn contacten'. Een van de deelnemers kiest op basis van de ervaringen voor een loopbaan in het onderwijs om zo een bijdrage te leveren aan meer begrip.

Begrip voor elkaars culturen zoals die in verhalen wordt verteld is ontstaan en in de ontmoetingen en gezamenlijke activiteiten – in steeds wisselende samenstellingen – is dat gevoel gegroeid en is respect gevoed. Aan het eind kwam de oproep om contact te houden met elkaar en zijn emailadressen genoteerd. Een afgesloten facebookpagina zal worden ingericht. In een van de laatste activiteiten van het seminar 'Speeddaten' konden de deelnemers in één minuut elkaar nog een laatste vraag stellen of een compliment geven: dit was een ongelofelijke sessie om te zien. Zoveel plezier, lol, tranen, omhelzingen: hoofd en met name hart zijn in het seminar geraakt.

Jan Halin
bestuurslid Stichting COME

LINK

Nieuwsbrief Stichting C.O.M.E.

najaar 2017

Vrede en samenleven zijn mogelijk

"Er is meer begrip ontstaan, elke dag heb ik iets nieuws geleerd, en na felle discussies ontmoeten we elkaar daarna weer als mensen en niet als vijanden." Dit zei een Palestijnse deelnemer aan het einde van het 11-daagse dialoogseminar.

Deelnemers komen met wantrouwen, angst en vooroordelen naar het seminar. Ze slapen in gemengde kamers, Palestijnen en Israëliërs samen. Sommige deelnemers zijn hier gespannen over, want: is dit wel veilig? Met zo'n Israëli, die veel Palestijnen alleen als soldaat kennen. Of met zo'n Palestijn, die door Israëliërs geassocieerd wordt als terrorist. Voor sommigen is het de eerste keer dat ze 'de vijand' in levende lijve ontmoeten. Maar elkaar leren kennen kan het perspectief veranderen. Voor sommigen al bij de eerste aanblik ("they are the coolest people"), voor anderen na een paar dagen met elkaar optrekken, persoonlijke verhalen

deelnemers roepen ons op om door te gaan met de seminars

horen en discussies voeren.

Veel deelnemers zeiden dat er iets in hen veranderd is, omdat ze nu mensen aan de andere kant kennen. Ze noemden het seminar een waardevolle, positieve ervaring die een rijkdom aan kennis en informatie heeft gebracht. Een Joodse Israëli stelde dat deelnemers hier niet zijn om het conflict op te lossen, maar voor henzelf. Als hij de volgende keer een Palestijn ziet, ziet hij geen terrorist meer, zoals eerder altijd, maar zal hij nu aan zijn vrienden van het seminar denken. Een andere Joods Israëlische deelnemer noemde het seminar "een lichtpuntje in de duisternis". Zij zei: "Het conflict is een enorme wond aan beide kanten. Het seminar is een zeer waardevolle ervaring, omdat het o.a. de mogelijkheid geeft om over die wond te praten."

Ik ben zeer tevreden over het seminar.

Het comité

Vier nieuwe comitéleden traden aan en hebben hun rol goed inhoud gegeven. Iedereen was gemotiveerd, bereid om werk te verzetten, open om te leren en wilde het beste voor de dynamiek en het proces van het seminar en voor alle deelnemers. Ontroerend vond ik de positieve evaluatie, het enthousiasme van de deelnemers bij de concluderende activiteiten, de wil om in contact te blijven met elkaar en de overtuiging dat vrede en samenleven mogelijk zijn.

De deelnemers roepen ons op om door te gaan met de seminars. Bij het afscheid bedankten deelnemers mij oprecht, uit de grond van hun hart, voor deze ervaring, voor de organisatie en voor de veilige sfeer die we als comité en als Stichting COME hebben neergezet. Deze oprechte dank wil ik aan u doorgeven, want zonder financiële steun de afgelopen jaren van onze donateurs, fondsen en kerken kan Stichting COME deze dialoogseminars niet organiseren.

Dank jullie wel en blijf geven!

Maaïke Hoffer
projectleider Stichting COME

LINK digitaal of op papier?

U heeft de keuze om de LINK op de deurmat op te rapen en vervolgens te spellen of om te lezen vanaf het scherm. Om onze kosten te drukken willen wij u in overweging geven om, als u de papieren versie van LINK ontvangt, over te stappen naar de digitale LINK. Mag, maar hoeft niet! Mocht u besluiten om over te stappen naar de digitale versie, stuur dan een mailtje naar stichtingcome@gmail.com met uw naam, emailadres en postadres, zodat wij uw gegevens kunnen aanpassen.

LINK is een uitgave van:

stichting
C.O.M.E.

Communication Middle East

Secretariaat

Morsweg 38
2312 AE Leiden

e-mail: stichtingcome@gmail.com

www.stichting-come.nl

Bestuur

Casper van Dongen, voorzitter
Hans van der Vlist, penningmeester
Japke van Malde, secretaris
Hanno Wisse, Jan Halin, leden

Bankrekening:

NL04 INGB 0003 733187
t.n.v. stichting COME, Leiden

ANBI registratienr. 802124707

Reflecties van deelnemers op het seminar

Geweldige ervaring

“Deelname aan het COME-seminar was een geweldige ervaring. Tijdens het seminar kon ik mijzelf uitdrukken en mijn standpunten delen met mensen van de andere kant op een manier die ik anders niet had kunnen doen. Ik kon ook overeenkomsten en verschillen zien tussen de verschillende standpunten over het conflict van al die mensen. Het heeft mijn ogen geopend om anders naar dingen te kijken en om één aspect vanuit verschillende perspectieven te zien om het volledig te kunnen begrijpen.

Het was emotioneel om de persoonlijke verhalen te delen en te horen. Toch vond ik het van cruciaal belang om die verhalen uit de eerste hand te horen, in tegenstelling tot wat er door de media wordt geprojecteerd.

Tijdens het seminar heb ik genoten van het respect voor elkaar in de gesprekken en discussies. De verschillende activiteiten die we gedaan hebben zorgden voor een betere verstandhouding en meer betrokkenheid tussen beide kanten. Dit zorgde ervoor dat wij, de deelnemers, leerden begrijpen hoe elke kant het conflict ziet.”

Een '67 Palestijnse deelnemer

...

Bijzondere verwantschap

“Heb je tijd om deel te nemen aan dit seminar?, dit was de vraag die ik kreeg. Maar tijd deed er toen niet zo toe. Het enige waar ik over nadacht, was het proces waar ik doorheen zou gaan, de veranderingen die ik zou ondergaan in de manier waarop ik denk, analyseer en mij uitdruk. Immers, ik wilde dat bevredigende en lonende gevoel hebben over mijn bijdrage aan de maatschappij.

Ik kan zeggen dat ik een mensenmens ben. Altijd geïnteresseerd in diversiteit, vooral als het gaat om ideologieën en

Personal expectations

achtergronden. Ik heb altijd aandacht voor verschillen in gedachten en overtuigingen, daarom was ik open en enthousiast voor deze kans om naar vele standpunten te luisteren.

Als '48 Palestijnse heb ik mij afgevraagd hoe ik word gezien door de ogen van een '67 Palestijn. Wie zijn wij? Wat betekenen wij eigenlijk voor hen? Ik keek ernaar uit om feiten, ideeën en verschillende perspectieven te horen over een gedeeld leven, maar vooral hun gedachten over de omstandigheden waarin Palestijnen in Israël wonen. Ik was op de hoogte van de verschillen tussen de drie circumstantial groepen en ook binnen mijn eigen groep, maar ik wilde mijn ideeën graag delen. Ik wist dat ieder van ons zijn eigen ideeën of manieren had om met het conflict om te gaan. Desondanks was ik er vrij zeker van dat we als deelnemers op hoofdzaken gelijk zouden denken en redelijk wat overeenkomsten zouden hebben.

Tijdens het seminar had ik gemengde gevoelens en veel gedachten bleven door mijn hoofd spoken. Het is niet zo makkelijk om innerlijke overtuigingen en ervaringen met nieuwe mensen te delen, die eigenlijk zo van mij verschillen. Maar dat is wel waar ik voor kwam. Ik leerde luisteren, zelfs als ik de dingen vreemd vond. Ik leerde dingen die om

mij heen gezegd werden te absorberen, om mij in de schoenen van een ander te verplaatsen, om de kloof tussen ons, de deelnemers, op een respectvolle manier te accepteren, hoe vreemd het mij soms ook leek. Dit alles dankzij alle activiteiten die het comité voor ons had georganiseerd.

Toen we de gemeenschappelijke zaken die ons verenigden noemden, werd de band die we hadden opgebouwd sterker. De verwantschap die binnen enkele dagen ontstond (naar mijn mening zelfs binnen een paar uur), was heel bijzonder. Ook de controversiële kwesties die we in kleine groepen hebben besproken, raakten me. Het zei veel over elk van ons, omdat het uiteindelijk de persoon die we zijn liet zien en eenieders karakter onthulde. Als gevolg hiervan wisten we soms wat de andere deelnemer op het punt stond te zeggen en eigenlijk was dit heel mooi.

een gastvrije,
liefdevolle omgeving
met warme mensen
en interessante
gesprekken

Ik wil niet vergeten te benoemen dat het seminar bijna perfect was, grotendeels vanwege het helpende en zorgzame co-

mité. De comitéleden hadden een grote rol in deze waardevolle ervaring. Naast het verrijkende programma dat ze voor ons gemaakt hadden, was alles goed georganiseerd. Als ik moest kiezen, zou ik niets veranderen. Het enige wat ik misschien zou doen, is proberen deze ervaring wat langer te maken.

Deze ervaring heb je maar één keer in je leven. De mensen die ik ontmoette, de sfeer die we hebben gecreëerd, de lachen en de zorgen die we hebben gedeeld... dit alles maakt dat ik dit heel graag wil doorgeven aan andere mensen. Ik raad het iedereen aan die op zoek is naar een gastvrije, liefdevolle omgeving met warme mensen en interessante gesprekken. Ik weet dat ik er door hen voor bedankt zal worden.”

Een '48 Palestijnse deelnemer

...

We zijn tenslotte allemaal mensen

“Mijn naam is Moti en ik nam deel aan het COME-seminar dit jaar. Het seminar grofweg samenvattend, kom ik tot twee conclusies: identiteitspolitiek maakt de wereld kapot, en ik geloof dat het Israëlisch-Palestijnse conflict geen oplossing kent, maar desondanks geeft humaniteit hoop op een betere wereld.

Wist ik dat al vóór het seminar? Nee. Het seminar hielp mij de situatie beter te begrijpen en ik leerde bepaalde termen kennen, zoals identiteitspolitiek. Dit was specifiek herkenbaar in de workshop met de Griekse en Turkse Cyprioten. Plotseling begreep ik hoe ingewikkeld

het is om zoveel verschillende identiteiten in de wereld te hebben en hoe we als menselijk soort onze gevoelens niet echt kunnen controleren als we eenmaal onze eigen identiteit hebben gecreëerd: de circumstantial groepen.

Ik heb nu begrepen – door de comfortabele en relaxte omstandigheden van het seminar – hoe dom deze situatie van circumstantial groepen is... we zijn tenslotte allemaal mensen.

De hele groep werd vrienden van elkaar. 'lets' was echter achtergebleven in de conferentieruimte en ik bleef mij afvragen wat en waarom. Waarom verlaten we de conferentieruimte waar het soms hel was, en erbuiten was niks?

Daar is een reden voor denk ik: de meeste mensen willen slechts leven, liefhebben en genieten. Wanneer zij een 'comfort ground' vinden, groeien en bloeien zij – en dat was wat er met ons gebeurde tijdens het seminar. In het begin waren er mensen die niet eens met elkaar wilden praten en aan het einde waren we niet alleen vrienden, maar vonden we zelfs een oplossing voor het 'conflict'.

Maar toch... Ik kijk naar mijn vrienden van het seminar, kijk voorbij hen en zie de Palestijnse straat. Ik kijk voorbij mijn Israëlische groep en zie de Israëlische straat. En daar voorbij zie ik de wereld die ons niet zal toestaan om in een veilige regio te wonen. Ik heb de term 'tistislam' geleerd, wat betekent 'nee tegen onderhandelingen met Israëliërs en nee tegen normalisatie van de situatie'. Dat is wat ik om mij heen op straat zie – de meerderheid van de mensen heeft geen seminar meegemaakt om

met een ander perspectief naar de situatie te kijken.

Wat is daar het antwoord op? Ik weet het niet. Misschien is er gewoon geen antwoord.

dit zorgde ervoor dat
vijanden vrienden
werden

Ik wil graag Stichting COME bedanken voor het creëren van dit unieke seminar voor Israëliërs en Palestijnen. Ik geloof in het proces van het seminar: de gesprekken, het plezier, de lange discussies, de tijd bij het zwembad. Dit zorgde ervoor dat vijanden vrienden werden. Het gebalanceerde programma en routine maakten dat we de persoon achter het etiket konden zien, en dat we er slechts een persoon van maakten en daarna zelfs een vriend.

Heel erg bedankt voor de enorme moeite en het denkproces die in het seminar gestoken zijn. Ik denk echt dat het veel mensen kan beïnvloeden. Je weet maar nooit... misschien zullen we op een dag vanuit het seminar de volgende premier zien opkomen.”

Moti, Joods Israëlische deelnemer

Map activity

Financieel overzicht seminar 2017

39 personen

Post	Gemiddeld p.p.	Kosten totaal
Verblijf	€ 608,10	€ 23.716,-
Vliegtickets en vervoer ter plekke	€ 482,18	€ 18.805,-
Materialen	€ 26,13	€ 1.019,-
Totaal		€ 43.540,-
Bijdrage deelnemers	€ 225,-	€ 6.735,-
Kosten voor de stichting		€ 36.805,-

Van diverse fondsen hebben we dit jaar bijna € 20.000,- ontvangen. Help ons om het gat in de begroting te dichten. Uw bijdrage maakt het seminar mogelijk! DANK!